
Sobre els xalets de la colònia d'estiu del parc natural de la Font Roja d'Alcoi

Autor: Comissió de Llegat històric
Coordinadors: Vicent Àlvarez i Vicente Ferrero
Aprovació: Ple de 24 d'octubre de 2011 a la Font d'en Carròs

Antecedents

Amb data 28 d'abril de 2011, número de Registre 375, es va rebre en el Consell Valencià de Cultura (CVC) un escrit de la Colla Ecologista La Carrasca d'Alcoi, en el qual se sol·licita que la institució estudeie la documentació adjunta i, si ho considera oportú, recomane la inscripció dels Xalets de la Colònia d'Estiu del Parc Natural del Carrascal de la Font Roja en la secció segona de l'Inventari general del patrimoni cultural valencià, com Bé de Rellevància Local.

El dia 11 de maig següent el president del CVC va traslladar l'escrit a la Comissió de Llegat Històric i Artístic, la qual va comissionar els consellers Vicent Àlvarez i Vicente Ferrero perquè s'encarregaren de la redacció de l'informe sol·licitat. Els citats consellers van estudiar la documentació i van efectuar dos visites a Alcoi: una, per a entrevistar-se amb el director del Museu Arqueològic, Sr. Segura, i una altra per a visitar, en companyia del Sr. Santonja, director de l'Arxiu municipal, la colònia d'estiu objecte del present informe.

Els xalets de la Font Roja

El 26 de juliol de 1920, el metge Domingo Espinós Vilaplana (1864-1936), regidor de l'Ajuntament d'Alcoi, presenta una proposició raonada per a la construcció en la muntanya del Carrascal d'una colònia de xalets destinats a la classe obrera i a la millora de les seues condicions de vida, ja que el mateix any la tuberculosi va ser causa del 2'67% de les defuncions en la ciutat.

Segons la proposició, els xalets serien ocupats en règim de lloguer, a un preu assequible per a qualsevol persona.

La major preocupació del doctor Espinós era incorporar a la seua ciutat els avanços de la medicina moderna, amb una atenció particular al problema de la tuberculosi. A més d'exercir la seua professió, el doctor Espinós participava activament en política, ja que va ser regidor en el seu municipi, alcalde i, posteriorment, diputat provincial.

L'autor del projecte, el plec de condicions facultatives del qual és 1921, va ser un altre alcoià, l'arquitecte Vicente Pascual (1865-1941), el qual, havent fet els seus estudis a Barcelona, va ser un dels introductors del modernisme a Alcoi. La seua obra més coneguda és la *Casa del Pavo*, antiga residència del pintor Fernando Cabrera Cantó (1866-1937) .

Pascual era amic d'Espinós, amb el qual compartia edat (era només un any més jove que el metge), idees i participació en la funció pública, ja que, a més d'arquitecte municipal, també va ser alcalde de la ciutat.

El projecte arquitectònic

La colònia constava de catorze xalets d'una única planta, llevat dels dos dels extrems i del central, de dos plantes. Eren habitatges unifamiliars amb pati posterior, seriatos i adossats formant un carrer. El conjunt edificat, de planta rectangular, té 155 metres de longitud per 13 metres d'amplària.

Estèticament corresponen a la tipologia de les cases barates (sobre les quals el CVC va redactar un informe, aprovat el 28 de febrer de 2011) i d'altres conjunts urbans i fabrils de la ciutat d'Alcoi construïts en el primer terç del segle XX. La construcció es va acabar en 1922.

Estat actual de la colònia de xalets

Dels catorze xalets, actualment només en queden tres en relatiu bon estat. En la part central hi ha un solar buit, havent desaparegut les unitats corresponents. De la resta d'habitatges només se'n conserven les fatxadades.

Fins als anys 70 del segle XX, esta propietat municipal va continuar mantenint d'alguna manera les seues funcions. En l'actualitat, com hem dit, l'estat de conservació del conjunt és molt deficient.

Conclusions

1. Creiem que el valor patrimonial d'esta colònia de xalets d'estiu és evident, pel seu interès arquitectònic i com a part de la memòria local.

Històricament, pensem, representa un concepte avançat de la medicina preventiva, ja que el seu objectiu era pal·liar els efectes de la tuberculosi, entre altres, per mitjà d'esta espècie de "sanatori", tant per les seues característiques arquitectòniques com pel lloc on es va ubicar.

2. Socialment, entenem que estes construccions, en el seu moment, van ser avantguardistes pel que fa a la protecció de les capes de la societat menys afavorides.
3. Observem, en la documentació aportada per l'entitat peticionària, que el conjunt arquitectònic a què ens referim està protegit pel Pla Rector d'Ús i Gestió i pel Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals del Parc Natural del Carrascal de la Font Roja, en què està ubicat. Igualment està inclòs, des de l'any 1981, en el Catàleg d'Edificis d'Interés d'Alcoi, amb el núm. 211, en el nivell de protecció IV-A.
4. Si es considerara oportú, es podria tenir en compte la possibilitat d'intervenir en els xalets per a destinar-los a alberg de visitants i estudiosos del Parc Natural de la Font Roja, a més d'altres usos compatibles amb els plans PRUG i PORN del Parc Natural.
5. En resum, el CVC entén que, tenint en compte els valors històrics, socials i culturals del lloc, el conjunt de xalets de la Font Roja pot ser classificat com a Bé de Rellevància Local, i inscrit en l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià.
6. El present informe s'enviarà a la Colla Ecologista de la Carrasca d'Alcoi (entitat peticionària), a la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport, a la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, a l'Ajuntament d'Alcoi, a la Diputació Provincial d'Alacant i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.